

(Kort bemærkning).

Ole Vagn Christensen (S):

Hr. Kristian Jensen lægger meget vægt på friheden til at vælge og siger så samtidig, at den frihed ikke medfører et nyt bureaukrati i forhold til den situation, som vi har i dag. Men jeg vil gerne understrege, at det er min oplevelse, sådan som jeg ser på de her ting, at det vil kræve et større bureaukrati. Og det vil det, fordi netop den frihed til at vælge jo også betyder, at man kan vælge sig ind i en a-kasse, hvor der er stor arbejdsledighed, og dermed ikke have så stor en risiko. Og da ingen kender den kasse, er der jo så nødt til at være forskellige undersøgelsesorganer med kontrol på kontrol. Hvorimod i dag, hvor a-kasserne er fagspecifikke, kan de se, hvordan beskæftigelsen ser ud på det enkelte område, og hvad der er af ledige, og få øje på alle de ledige.

Og så vil jeg gerne sige, at jeg tror, der er en fælles forståelse for, at det, det handler om, er at få folk i arbejde, så staten undgår at smide en masse penge ud til nogle, som ikke har behov for disse penge, fordi de i virkeligheden har behov for arbejde. Men man kan gemme sig i den model, som hr. Kristian Jensen fremfører.

(Kort bemærkning).

Knud Erik Kirkegaard (KF):

Ja, jeg kender udmærket godt ankesystemet, og jeg kan også godt røbe, at da vedkommende ikke har tiltro til sin fagforening, er mit næste råd så, at vedkommende selvfølgelig skal bruge ankesystemet. Men det ville jo egentlig være mere naturligt, at vedkommende havde fået det råd af sin fagforening.

(Kort bemærkning).

Kristian Jensen (V):

Jeg skal beklage, at det først til sidst er gået op for mig, at hr. Poul Erik Dyrlund slet ikke har forstået forslaget, for vi diskuterer ikke et spørgsmål om, hvorvidt a-kasserne kan formidle arbejde eller ej, men et spørgsmål om, at vi mener, at også tværfaglige a-kasser kan formidle arbejde. Og hvis man slår op i Statistisk Årbog, kan man se, at Kristelig A-kasse klarer sig mindst lige så godt som f.eks. Magistrenes Arbejdsløshedskasse og Grafisk Forbunds a-kasse.

Hvis vi kigger på hr. Ole Sohns argumenter, så er et af hans argumenter, at hvis man vælger en tværfaglig a-kasse, vil man vælge en, hvor færre kommer i arbejde. Det vil sige, at man

skulle gå hen og vælge en a-kasse, hvor man ikke kunne komme i arbejde! Det er ellers en situation, som vi ikke plejer at høre om fra hr. Ole Sohn.

Så vil jeg sige, at i Venstre interesserer vi os også for a-kasser.

Og jeg noterede også med stor vellyst, at hr. Ole Sohn mener, at det her forslag er alt for bureaukratisk for virksomhederne, for hvis hr. Ole Sohn ønsker at gøre noget for virksomhedernes bureaukrati og lette det, så har jeg en hel stabel af forslag, som hr. Ole Sohn kan stemme for senere hen.

Med hensyn til hr. Poul Erik Dyrlund bemærkning om konkurrence på prisen kan jeg bare henvise til Tele Danmark og vores liberalisering af konkurrencen inden for telesektoren, for dér kan man jo som menig forbruger opleve, at konkurrencen har medført både en lavere pris og en klart bedre service.

Når vi kigger på det her fra Venstres side, kan vi se på den tilslutning, der har været til Kristelig A-kasse, at der er en interesse for det her. Og vi håber, at tidens fylde vil lade et opklaringslys skinne også over venstre side af Folketingssalen, så vi i tidens løb kan få forslaget igennem.

Hermed sluttede forhandlingen, og forslaget overgik derefter til anden (sidste) behandling.

Afstemning

Første næstformand (Birte Weiss):

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til Arbejdsmarkedsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

10) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 18:

Forslag til folketingsbeslutning om sikring af organisationsfriheden.

Af Kristian Jensen (V), Bendt Bendtsen (KF), Mogens Andreasen (DF), Tom Behnke (FP) og Ole M. Nielsen (KRF) m.fl.

(Fremsat 21/10 98).

Forslaget sættes til forhandling.

Forhandling

Arbejdsministeren (Ove Hygum):

Dette beslutningsforslag om organisationsfrihed er en genfremsættelse af en række tidligere beslutningsforslag. Jeg er dog opmærksom på, at bemærkningerne til beslutningsforslaget er ændret i forhold til de tidligere beslutningsforslag. Bl.a. tager man tyren ved hornene og indleder med at fastslå, at beslutningsforslaget handler om eksistensen af eksklusivaftaler på det danske arbejdsmarked, og at ønsket er at forbyde disse. Lad os håbe, at det kan medvirke til at gøre dagens debat kort og klar.

På nationalt plan har vi i Danmark foreningsfrihedsloven. Og i modsætning til forslagsstillerne mener regeringen, at denne lov sikrer både den positive og den negative foreningsfrihed, og det vil sige, at den både sikrer retten til at være medlem af en forening og retten til ikke at være medlem af en forening.

Som forslagsstillerne peger på, har Danmark også internationale forpligtelser til at sikre organisationsfrihed. Og nogle af de mest centrale instrumenter hertil er ILO-konvention nr. 87 om foreningsfrihed og beskyttelse af retten til at organisere sig og nr. 98 om retten til at organisere sig og føre kollektive forhandlinger. Begge disse konventioner er ratificeret af Danmark.

Den Europæiske Fællesskabspagt, som man også henviser til, er en erklæring om fællesskabets arbejdsmarkedsmæssige og sociale dimension, og den indeholder en række målsætninger, bl.a. om organisationsfriheden. Men som forslagsstillerne også er opmærksomme på, er der tale om hensigtserklæringer, og jeg mener faktisk, at regeringen efterlever pagtens ånd.

Egentlig EU-regulering kan der ikke blive tale om, da det ved indgåelsen af den sociale protokol, som nu er indskrevet i Amsterdamtraktaten, er blevet slået fast, at EU ikke har kompetence til at regulere nationale forhold såsom organisationsret, strejkeret, lønforhold og ret til lockout.

Andet kunne vi heller ikke have accepteret fra dansk side, da regeringen tillægger den danske model meget stor vægt og værner om en anden meget vigtig frihed, nemlig aftalefriheden.

Andre internationale forpligtelser, som Danmark har bundet sig til, er Europarådets

Socialpagt og den europæiske menneskerettighedskonvention.

Regeringen prioriterer sine internationale forpligtelser meget højt og følger retsudviklingen inden for de internationale organisationer nøje, og derfor blev foreningsfrihedsloven til som følge af en dom ved Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol. Og bortset fra en skærpelse af loven i 1990, som skyldtes et stigende antal nationale sager om afskedigelse af uorganiserede, har regeringen ikke siden fundet anledning til at ændre loven.

Jeg er opmærksom på den verserende Novadansag, som også forslagsstillerne har trukket frem, og den vil vi selvfølgelig følge med interesse, som vi altså generelt følger retsudviklingen.

Men som regeringen har tilkendegivet i forbindelse med de tidligere beslutningsforslag, mener vi faktisk, at vi i Danmark efterlever de internationale forpligtelser, som vi har påtaget os i relation til organisationsfriheden, og at vi efterlever målsætningerne i Fællesskabspagten.

Jeg kan derfor meddele, at regeringen ikke kan støtte forslaget.

Ole Vagn Christensen (S):

Jeg skal på Socialdemokratiets vegne gentage Socialdemokratiets holdning til beslutningsforslaget:

Beslutningsforslaget vedrører den i retlig henseende negative organisationsfrihed, altså retten til at undlade at være medlem af en faglig organisation.

I Danmark vedtog Folketinget i 1982 lov om beskyttelse mod afskedigelse på grund af foreningsforhold.

Foreningsfrihedsloven skal ses på baggrund af Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols dom i 1981.

Det fastslås i loven, at en arbejdsgiver ikke må afskedige en lønmodtager, fordi denne ikke er medlem af en bestemt forening.

Men det skal samtidig understreges, at principperne i det danske aftalesystem opretholdes i loven, vel at mærke med støtte fra bl.a. De Konservative og fra Fremskridtspartiet. Det sikres nemlig i loven, at eksklusivaftaler fortsat er lovlige i kollektive overenskomster, fordi en privat arbejdsgiver ved en ansættelse kan lægge et bestemt medlemskab til grund for beskæftigelse. Arbejdsgiveren skal naturligvis gøre den arbejdssøgende opmærksom på betingelserne forud for ansættelse. Loven sikrer, at uorganiserede

de medarbejdere, der er ansat ved indgåelse af eksklusivaftalen, kan forblive uorganiserede uden at dette medfører afskedigelse.

Forslagsstillerne har i denne omgang lagt vægt på den europæiske menneskerettighedskonvention, og til den del vil jeg henvise til ministerens udtalelse om, at regeringen prioriterer sine internationale forpligtelser meget højt og følger retsudviklingen inden for de internationale organisationer nøje.

I forhold til spørgsmålet om, hvorvidt det danske aftalesystem er i overensstemmelse med EU's sociale pagt, er Socialdemokratiet af den opfattelse, at den sociale protokol undtager organisationsforhold, et synspunkt, som understøttes af professor og dr.jur. Ruth Nielsen.

Det fastslås bl.a., at EU's sociale charter er en ikkebindende EF-retlig regulering. Der er derfor ikke tale om, at Danmark ikke efterlever EU-reglerne. Det er da også bemærkelsesværdigt, at forslagsstillerne i deres bemærkninger nu for første gang tilslutter sig dette synspunkt. I forhold til det sociale charter står der i bemærkningerne: »Der er dog tale om hensigts-erklæringer og altså ikke retligt bindende bestemmelser.« Det er da nye toner, at de borgerlige partier nu vedkender sig, at regeringen ikke bryder med de EF-retlige bestemmelser.

I EU's sociale charters tolvte afsnit hedder det: »Arbejdsgiverorganisationerne på den ene side og arbejdstagerorganisationerne på den anden side har ret til under de vilkår, der gælder efter national lovgivning og praksis, at forhandle og indgå kollektive overenskomster.« Med henvisning til dette afsnit og hovedaftalens bestemmelser og praksis mener Socialdemokratiet, at her findes nøglen til løsning af problemstillingen omkring den negative organisationsfrihed, nemlig hos arbejdsmarkedets parter og ikke i Folketinget.

Jeg vil også lige præcisere, at når de borgerlige partier i deres bemærkninger til beslutningsforslaget på side 4 siger, at fagbevægelsen tabte sagen i landsretten, så er der tale om, at den kristelige fagbevægelse tabte sagen. Ligeledes synes det på sin plads at fastslå, at sagen fra England jo vedrørte en eksklusivaftale på det offentlige område, hvor man ikke forud for ansættelsen havde orienteret om et krav om medlemskab af en fagforening. Den engelske sag har vi for længst garderet os imod i Danmark i såvel foreningsfrihedsloven og den danske forvaltnings lighedsgrundsætning.

Eksklusivaftaler findes ikke i den offentlige sektor, og på det private område skal arbejdsgiveren gøre den arbejdssøgende opmærksom på en sådan medlemskabsbetingelse forud for ansættelse.

Afsluttende vil jeg sige, at Socialdemokratiet naturligvis vedstår og støtter det danske aftalesystem. Det skaber rammen for kontinuitet og stabilitet på arbejdsmarkedet, og vi kan derfor ikke støtte beslutningsforslaget.

Og så skal jeg på vegne af Det Radikale Venstre meddele, at partiet med henvisning til tidligere holdte ordførertaler vedrørende emnet ikke kan støtte forslaget.

(Kort bemærkning).

Tom Behnke (FP):

En væsentlig del af det her er jo hele det princip, som vi også har diskuteret meget her i Folketinget, og som der blev indført bestemmelse om for et par år tilbage, hvor medlemmer af en fagforening kan sige: Vi ønsker ikke, at en del af vores kontingent skal gå til bestemte politiske partier. Man kan altså skrive under på, at man ikke ønsker at bidrage til bestemte politiske partier.

Men dér, hvor medlemmerne så melder fra, betyder det jo ikke, at de slipper billigere i kontingent, de skal stadig væk betale det samme i kontingent. Så kan man spørge sig selv: Jamen kan fagforeningen så ikke bare sætte det samlede bidrag til det samme, mens fordelingen pr. medlem er forskellig? Og er det dermed reelt uden betydning?

Er det ikke også reelt uden betydning, når vi ved, at fagforeningerne i stor stil bruger medlemskontingenterne på at lave annoncekampagner, arrangere vælgermøder og promovere bestemte politikere på den måde, at det kører helt uden om det regnskab og slet ikke indgår i det regnskab, hvor vi taler om, hvad de enkelte medlemmer betaler til, og hvad de ikke betaler til?

Så er det i virkeligheden ikke reelt fuldstændig ligeegyldigt, om man har skrevet under på en sådan seddel eller ej? Fagforeningen kan til enhver tid betale nøjagtig lige så meget, de har lyst til, til et bestemt politisk parti.

(Kort bemærkning).

Ole Vagn Christensen (S):

Det sidste indlæg her var et meget interessant indlæg, men jeg ved ikke, hvilket formål det skulle tjene andet end til en skjult dagsorden,

som man altså også åbenbart har på det her område, som vi også så det på det tidligere område.

Jeg vil gerne understrege, at det er sådan, at en arbejdstager, som kommer til en arbejdsplads, skal have at vide, hvordan forholdene er på denne arbejdsplads, om man skal være underlagt en overenskomst, en aftale, om man skal være medlem af en organisation. Det skal han have at vide, således at han selv kan tage stilling til: Ønsker jeg at være her?

Det er det, sagen drejer sig om. Og det var det, vi sikrede, at denne retlighed var til stede for den enkelte. Og det sikrede vi med De Konservatives og Fremskridtspartiets stemmer i sin tid. Og jeg mener, det er en fornuftig beslutning, der her blev truffet.

(Kort bemærkning).

Tom Behnke (FP):

At man tager et skridt i den rigtige retning, er jo ikke ensbetydende med, at man skal tages til indtægt for alt, hvad der så i øvrigt er foregået.

Men det, der jo er spørgsmålet i det her, er, at der er fagforeninger, der direkte i deres vedtægter har stående som deres erklærede formål, at de skal fremme et socialistisk samfund. Sådan er det. Og derfor er spørgsmålet til hr. Ole Vagn Christensen: Hvordan ville Socialdemokratiet se på, at der var virksomheder i Danmark, arbejdsgivere i Danmark, der krævede, at medlemmerne skulle være aktive medlemmer af Fremskridtspartiet, ellers kunne man ikke få lov til at være ansat på den pågældende virksomhed? Hvordan ville man i Socialdemokratiet forholde sig til, at man havde det sådan, at man skulle være medlem af et politisk parti? For det er jo det, der reelt gør sig gældende.

Når vi taler om disse foreninger, som jo i en eller anden pyramideform alle er underlagt LO, står det jo klart og tydeligt, at man skal fremme et demokratisk socialistisk samfund.

(Kort bemærkning).

Mogens Andreassen (DF):

Hr. Ole Vagn Christensen siger, at en medarbejder, der kommer og søger arbejde på en virksomhed og skal ansættes, får at vide, at der ligger en overenskomst med en bestemt fagforening og den skal han være medlem af. Hvis den pågældende ikke vil være medlem af det fagforbund, jamen så får han ikke nogen ansættelse på virksomheden. Det gør han jo ikke. Eller hvis han skulle være blevet ansat og han ikke

vil melde sig ind i den fagforening, når det bliver opdaget, at han ikke er medlem, jamen så bliver han jo fyret. Og så er det, jeg må spørge hr. Ole Vagn Christensen: Er det foreningsfrihed?

(Kort bemærkning).

Ole Sohn (SF):

Inspireret af en tidligere spørger, hr. Tom Behnke, vil jeg gerne spørge hr. Ole Vagn Christensen, om han kan bekræfte eller afkræfte, at der findes faglige organisationer, hvor det kræves, at man skal være aktivt medlem og aktivt medkæmper for et socialistisk samfund.

(Kort bemærkning).

Ole Vagn Christensen (S):

Hr. Ole Sohn kender jo svaret. Det gør hr. Tom Behnke også. Og det gør hr. Mogens Andreassen også. Det, det handler om, er ordet foreningsfrihed. Det betyder, at man har friheden til at vælge at stå i en forening, og det har man ved det, at man bliver gjort opmærksom på, at hvis man vil ind på denne arbejdsplads, så skal man følge de spilleregler, der eksisterer. Men ønsker man ikke at følge de spilleregler, ja, så skal man selvfølgelig ikke søge ind på denne arbejdsplads.

Deri ligger friheden. Det har så nogle konsekvenser for den enkelte, men det har frihed jo som regel. Frihed har også nogle omkostninger, hvis man vælger at kæmpe ud fra den model. Men det kunne jo også godt være, at den frihed, man her vil tage for sig selv og påberåbe sig selv, som hr. Tom Behnke gjorde det, var en frihed, der ødelagde noget for en hel masse andre mennesker, så de ikke havde deres frihed.

(Kort bemærkning).

Kristian Jensen (V):

På talerne hr. Ole Sohn og hr. Ole Vagn Christensen kunne man forstå, at det ikke gjorde noget, om man skulle blive tvunget til at betale til opbygningen af et socialistisk Danmark, hvis blot man ikke skulle gå og svinge med de røde faner selv.

Er det virkelig hr. Ole Vagn Christensens indstilling, at det ikke gør noget at blive tvunget til at betale til et samfund, hvis opbygning man ikke er enig i, bare man ikke aktivt skal bidrage til det? Er det at betale ikke at bidrage aktivt?

Og derudover til hele diskussionen om, at man blot kan vælge ikke at tage arbejde på en

arbejdsplads, hvor der er eksklusivaftaler: Det er jo trods alt ikke sådan, at vi har et arbejdsmarked, hvor man kan vælge og vrage, og det kunne jo også være, at man blev anvist et arbejde.

Jeg vil bare spørge: Hvordan stiller Socialdemokratiet sig så i den situation?

(Kort bemærkning).

Tom Behnke (FP):

Jeg skal prøve at stille spørgsmålet lidt mere præcist, så hr. Ole Vagn Christensen kan svare på det, jeg spørger om, og måske også endda forstå, hvad det er, jeg spørger om.

Har jeg ikke ret i, at det ifølge dansk lovgivning ville være ulovligt, at man stillede et sådant krav? Man må netop ikke lave en politisk forskelsbehandling. Man må ikke forskelsbehandle på grund af politisk overbevisning. Fremgår det ikke af dansk lovgivning, at det er sådan, det hænger sammen?

Og ville det ikke også i Socialdemokratiets øjne være ubehageligt, hvis det var sådan, at der var arbejdsgivere, virksomheder her i landet, der krævede, at man skulle være medlem af Det Konservative Folkeparti, af Fremskridtspartiet eller af Socialdemokratiet? At man på den måde ligesom fik det frem i lyset, hvor det ikke blev skjult i nogle vedtægter og nogle røde faner og sådan noget ude i nogle fagforeninger og lignende, men hvor kravet var direkte: Den dag man kommer, jamen så kender man jo kriterierne for at være på den pågældende virksomhed, og det er, at man f.eks. skal være medlem af Fremskridtspartiet. Hvordan ville Socialdemokratiet have det med det?

(Kort bemærkning).

Ole Vagn Christensen (S):

Til hr. Kristian Jensen, som siger, at man bliver tvunget til at betale, og det samme var hr. Tom Behnke også inde på:

Jeg mener ikke, der er nogen, der kan tvinges til at betale til noget. Jeg mener netop, det er lavet sådan, at man kan sende en seddel ind og sige: Jeg ønsker ikke, at der bliver brugt nogen af mine penge til politisk arbejde.

Og derfor vil jeg godt sige, at når det drejer sig om den anden side, nemlig spørgsmålet omkring det her med foreningsfrihed, så kan det ikke understreges mere, end vi gjorde det i fællesskab – Fremskridtspartiet, De Konservative og Socialdemokraterne – i forbindelse med

vedtagelsen af loven. Derved har man sikret, at der ikke er nogen, der kommer i klemme.

Knud Erik Kirkegaard (KF):

Da den konservative ordfører, hr. Bendt Bendtsen, ikke kan være til stede, skal jeg på hans vegne sige følgende:

Dette forslags hovedformål er at sikre den individuelle frihed, og som så mange tidligere tiltag i historiens løb, tiltag, der var møntet på at sikre den individuelle frihed, har også dette forslag mødt indædt modstand fra visse kredse.

Nu har jeg – og »jeg« det er altså hr. Bendt Bendtsen – jo efterhånden en vis erfaring fra disse debatter, og det er slående, hvordan de partier, der går imod dette forslag, som regel gør et stort nummer ud af at understrege, at de da samtidig går ind for organisationsfrihed, altså netop den frihed, som dette forslag skulle være med til at styrke.

Men af den ene eller den anden grund tør man altså ikke tage skridtet fuldt ud og stemme for et forslag, der i helt utvetydige vendinger sikrer enhver arbejdsgiver og enhver arbejdstager frihed til at melde sig ind i arbejdsgiverforeninger og fagforeninger eller til at undlade at gøre det, uden at det måtte komme den pågældende personligt eller erhvervsmæssigt til skade.

Man må undre sig. Hvad er det i forslaget, der er så farligt? Som sagt har kampen for den personlige frihed altid mødt modstand, men har dog som regel sejret til sidst.

Det er blevet påpeget igen og igen, hvordan eksklusivaftaler er forbudt i mange af de europæiske lande, som vi normalt sammenligner os med. Nu drejer det sig jo ikke om blindt at efterabe de andre europæiske lande, men det bør da gøre indtryk, at mange medlemmer af den familie af frie europæiske demokratier, som Danmark skal og bør tilhøre, har fundet det korrekt og nødvendigt at forbyde eksklusivaftaler.

I Danmark har problemet sådan en ekstra krølle på halen, at hvis man bliver tvunget til at melde sig ind i f.eks. SiD, ja, så bliver man tvunget til at melde sig ind i en forening, der har et klart partipolitisk tilhørsforhold. Det er naturligvis helt uacceptabelt, at et frit menneske skal påduttes et partipolitisk mærkat for at kunne tjene til livets ophold. Det er efter vores opfattelse en fundamental krænkelse af menneskeretten.

Og derfor vil Det Konservative Folkeparti fortsat kæmpe imod denne form for legaliseret diskrimination.

(Kort bemærkning).

Ole Vagn Christensen (S):

Hr. Kirkegaard fremførte to argumenter. For det første, at der var nogen, der blev påduttet noget. Jeg tror, at den dialog, der var før, understreger, at der er ikke nogen, der kan pådattes noget. Man går selv ind i de aftaler, der eksisterer på arbejdsmarkedet.

For det andet talte hr. Knud Erik Kirkegaard om friheden. Hvad er det for en frihed, man taler om? Er det for de få, eller er det for de mange?

Sådan som jeg hørte hr. Knud Erik Kirkegaard, så forstod jeg, at det var for de få. Det var for individualisterne, der skulle åbnes op. Men hvad kan det ødelægge for de øvrige, der er i et fællesskab, også i deres situation på arbejdsmarkedet, hvor det jo drejer sig om, at vi netop går ind for, at man har et aftalesystem? Hvordan skal et sådant aftalesystem være, hvis det skal administreres individuelt, og det skal det jo, hvis det skal leve op til den frihedstankgang, som hr. Knud Erik Kirkegaard har?

Jeg tror, vi får et arbejdsmarked, der er ude af kontrol.

(Kort bemærkning).

Knud Erik Kirkegaard (KF):

Eksklusivaftaler er fagforeningspolitik på nærdertalniveau, og det er mig ufatteligt, at der er medlemmer af det danske Folketing, der vil forsvare eksklusivaftaler.

Man bliver ikke påduttet noget, siger hr. Ole Vagn Christensen. Ja, det kommer da an på, om man vil have smør på brødet. For vil man det, skal man jo have et arbejde, og det vil altså i visse situationer betyde, at eksklusivaftaler forhindrer nogle i at få et arbejde.

Er det frihed for få eller frihed for de mange, spørger hr. Ole Vagn Christensen. Det er frihed for alle.

Og må jeg så i øvrigt gøre opmærksom på, at den negative foreningsfrihed, altså friheden til at undlade at være medlem af en organisation eller en forening, jo altså står i det sociale charter, der blev vedtaget i 1989 i EU, og som fik socialdemokratisk tilslutning i det daværende Markedsudvalg.

(Kort bemærkning).

Poul Erik Dyrlund (S):

Jeg er nødt til at afsløre over for hr. Knud Erik Kirkegaard, at jeg faktisk kom til at sidde og spekulere lidt på det her lighedstegn, der er mellem frihed og demokrati.

Er det ikke sådan, vil jeg spørge hr. Knud Erik Kirkegaard, at der er en vis frihed, og at man kan koble det sammen med demokratiet, også set i forhold til de eksempler, som hr. Knud Erik Kirkegaard selv gav her omkring overenskomster med eksklusivbestemmelser? Hvordan er det, det foregår?

Er det ikke sådan, at når en overenskomstaf-tale er indgået, uanset om den så er med eller uden eksklusivaftale, så tager medlemmerne stilling til den overenskomst efterfølgende ved en urafstemning?

Vil det ikke være sådan, at hvis medlemmerne, der er omfattet af den overenskomst, som de nu stemmer om, går lodret imod den eksklusivbestemmelse, så vil de stemme imod den?

Har det ikke noget med demokrati at gøre? Har det ikke noget med frihed at gøre? Er der ikke frihed til at stemme om den overenskomst med den bestemmelse i?

Uanset hvad der står i fagforeningsvedtægterne, så er det i den sidste ende sådan, at det er medlemmerne, der bestemmer. Det er de mennesker, der er omfattet af den overenskomst, der skal arbejde under den. Det har noget med demokrati at gøre, vil jeg sige til hr. Knud Erik Kirkegaard.

(Kort bemærkning).

Ole Vagn Christensen (S):

Nej, hr. Knud Erik Kirkegaard. Det, som hr. Knud Erik Kirkegaard siger, er ikke for de mange.

Den udvikling, jeg kan se foran mig, er jo, at på langt, langt den største del af det danske arbejdsmarked har man et aftalesystem mellem Dansk Arbejdsgiverforening og LO, hvor man indgår sine overenskomster, og hvor folk kan regne med, at det her er det, der er grundlaget.

Der mener jeg, at hvis det var sådan, at man ikke fra parternes side også var i stand til at kunne håndtere den situation over for det arbejdsmarked, som er mere løst i fugerne, så ville det være sådan, at det uorganiserede arbejdsmarked kunne ødelægge alt for det organiserede, og vi kunne få skabt en fuldstændig kaotisk situation.

Og det er den situation, jeg ikke kan se skal betales med ordet frihed. Fordi det vil betyde det modsatte, netop som det blev sagt af hr. Kristian Jensen, at diktatur, hvorfor forekommer den slags? Fordi vi ikke kan administrere vores demokrati.

(Kort bemærkning).

Kristian Jensen (V):

Jeg skal blot kort spørge hr. Knud Erik Kirkegaard, om han er enig med den demokratiopfattelse, der blev lagt til grund både af hr. Poul Erik Dyrlund og hr. Ole Vagn Christensen: at det eneste, det drejer sig om i et demokrati, er at være flest, for så kan man nemlig bestemme det hele?

(Kort bemærkning).

Knud Erik Kirkegaard (KF):

Nej, vil jeg sige til hr. Kristian Jensen. Jeg er ikke enig i den demokratiopfattelse, som både hr. Poul Erik Dyrlund og hr. Ole Vagn Christensen gjorde sig til talsmænd for for et øjeblik siden.

Demokrati kan aldrig bruges til undertrykkelse. Blicher demokrati brugt til undertrykkelse af enkeltpersoner, så er der ikke længere tale om et demokrati efter den opfattelse, som jeg har af demokrati.

Så mente hr. Ole Vagn Christensen, at systemet ville bryde sammen, hvis der ikke var mulighed for at lave eksklusivaftaler, og nævnte i den sammenhæng aftaler indgået af DA og LO.

Jeg vil godt bede hr. Ole Vagn Christensen give et eksempel på, at der er eksklusivaftaler i nogen overenskomster indgået mellem DA og LO.

(Kort bemærkning).

Poul Erik Dyrlund (S):

Jeg har nu ikke den samme opfattelse af demokrati som hr. Knud Erik Kirkegaard, men det har jeg jo egentlig givet udtryk for.

Det er nu engang sådan i alle livets forhold, at det er flertallet, der bestemmer. At man så forsøger at dreje det om til, at det i særlige tilfælde skulle være et udtryk for undertrykkelse. Hvad er det for noget sludder?

Er det også sådan, at når vi har stemt det her forslag ned tre, fire, fem gange herinde, så kommer mindretallet rendende og siger, at de bliver undertrykt?

Hvordan er det med slagterierne? Er det ikke sådan, at der er et tvungent medlemskab, for at

man kan få lov til at levere grise? Er det ikke sådan, at man har eksklusivbestemmelser her? Hvorfor har man det, vil jeg spørge hr. Knud Erik Kirkegaard? Blandt andet for at sikre en rentabel drift og en rentabel produktion.

Og sådan er det i masser af livets forhold.

Hvad er det for et samfund, man lægger op til, der skal splittes for alle vinde med det her forslag?

For jeg regner selvfølgelig også med – hvis vi på et eller andet tidspunkt kommer i den situation, at der kan skaffes et flertal – at det skal gælde slagterier, det skal gælde læger, det skal gælde en lang, lang række liberale erhverv.

(Kort bemærkning).

Ole Vagn Christensen (S):

Til hr. Knud Erik Kirkegaard: Jeg sagde ikke, at DA og LO havde eksklusivbestemmelser. Nej, det vil hr. Knud Erik Kirkegaard også kunne læse i vores udmærkede protokoller.

Det, jeg sagde, var, at hvis ikke man også kunne håndtere det uorganiserede arbejdsmarked, så kunne man komme i den situation, at det uorganiserede arbejdsmarkeds krav om frihed, som hr. Knud Erik Kirkegaard er så hård en fortaler for, ødelagde tingene for det organiserede arbejdsmarked. Det var det, jeg sagde, og det vil jeg gerne understrege endnu en gang.

Men så vil jeg godt sige omkring undertrykkelse: Kan man undertrykke nogen, som står i den situation, at det er dem selv, der bestemmer, om de vil indenfor, eller de vil være udenfor? Altså at de kan søge arbejde dér, hvor de kan få lov til at arbejde efter deres friheds vilkår? Altså at man siger til sig selv: Jeg vil finde et sted, hvor disse ting ikke eksisterer. Og det er der jo i stor, stor udstrækning mulighed for på arbejdsmarkedet.

(Kort bemærkning).

Knud Erik Kirkegaard (KF):

Jeg tror nok, at hr. Poul Erik Dyrlund trænger til at få revideret sin demokratiopfattelse. Må jeg eksempelvis anbefale hr. Poul Erik Dyrlund at læse fremragende værker af eksempelvis Hal Koch, som jo har beskrevet demokratiets vilkår. Jo, det er nok flertallet, der har den afgørende indflydelse, men det er ikke noget ægte demokrati, hvis der ikke er mindretalsrettigheder, og demokrati kan selvfølgelig aldrig bruges til at undertrykke enkeltpersoner.

I modsætning til hr. Ole Vagn Christensen har jeg meget, meget stor tillid til det danske

fagretlige system, så stor tillid til det, at jeg er fuldstændig overbevist om, at man sagtens kan få det danske fagretlige system til at fungere uden eksklusivaftaler.

Jeg kan slet ikke forstå, at hr. Ole Vagn Christensen har så lidt tillid til sine meningsfæller i dansk fagbevægelse, den mangel på tillid deler jeg i hvert fald ikke.

Til det dér med, om det er undertrykkelse, hvis man søger arbejde på en virksomhed og får at vide, at man altså kun kan komme i job, hvis man er medlem af en ganske bestemt fagforening, som så måske har et politisk tilknytningsforhold: Jeg kan ikke se, at det er en særlig attråværdig form for frihed, der betyder, at konsekvensen af, at man skal bruge sin frihed, er, at man ikke har noget arbejde. Det burde hr. Ole Vagn Christensen også kunne forstå i en stille stund.

Ole Sohn (SF):

Indledningsvis vil jeg gerne henholde mig til arbejdsministerens tale her i dag, hvor han jo gjorde opmærksom på, at de danske regler omkring organisationsaftaler, foreninger, lever op til ILO-konventionerne. På den led kan man så sige, at det formelle er i orden, men til det mere indholdsmæssige – forslaget om organisationsfrihed – vil jeg sige, at SF er tilhænger af det enkelte menneskes frihed til at organisere sig eller for den sags skyld at lade være.

Men vi er også tilhængere af, at mennesker inden for et fællesskab har ret til at træffe aftaler, herunder aftaler om overenskomster og eksempelvis også om eksklusivaftaler.

På arbejdsmarkedet kan sådanne aftaler jo kun laves, hvis begge parter er enige. Og det medfører ingen indgreb i organisationsfriheden. Men det kan, som det også tidligere har været fremme i debatten, selvfølgelig have den konsekvens, at folk, som ikke ønsker at være med i en faglig organisation, ikke kan tage arbejde det pågældende sted.

Men man kunne også prøve at vende det om og gå tilbage til tiden, før vi havde retten til at organisere sig. Altså tilbage til før hovedaftalen af 1899, hvor den ret ikke eksisterede. Ja, da var det ofte sådan, at det, at man var medlem af en organisation, automatisk betød, at man ikke kunne få arbejde. For når man har en organisationsfrihed, så medfører det også retten for en arbejdsgiver til at sige, at man ikke vil have en medarbejder, som er organiseret.

Så derfor mener jeg faktisk, at det, at man har muligheden for at være med i en forening, muligheden for at organisere sig, også giver et bedre arbejdsmarked. Jeg vil også sige: Ser man i dette århundrede, så er det helt tydeligt, at den måde, som arbejdsmarkedet har været organiseret på, har været til stor gavn både for den enkelte lønmodtager og ikke mindst for samfundet som helhed. Så med de bevæggrunde kan SF ikke støtte det foreliggende beslutningsforslag.

Mogens Andreassen (DF):

Som medforslagsstiller på dette beslutningsforslag skal jeg fremsætte følgende bemærkning:

Vi har lovmæssig organisationsfrihed her i landet. Men når vi betragter praksis på arbejdsmarkedet, følges lovgivningen simpelt hen ikke. Og det er gennemgående accepteret på virksomhederne, at medarbejdere tvinges ind i en bestemt fagforening. En medarbejder kan såmænd ikke en gang beslutte kun at være medlem af en a-kasse uden risiko for at miste sit arbejde på grund af eksklusivaftalerne. Medarbejderen lader sig derfor presse til medlemskab af den pågældende fagforening på virksomheden, alternativet vil simpelt hen være en fyring. Et tydeligt eksempel på det pres ser vi i en artikel i Jyllands-Posten for nylig, hvor Dansk Metal ifølge bladet har tvunget et medlem af en a-kasse til at være medlem af Dansk Metal.

Aftalerne mellem fagforbund og virksomheder – i gåseøjne fagforeningstvungne – er direkte i strid med menneskerettighedskonventionens artikel 11, hvorefter enhver har ret til frit at deltage i fredelige forsamlinger og til foreningsfrihed. Dansk Folkeparti finder, at denne ret skal håndhæves, og at eksklusivaftalerne skal ophæves.

Fem partier står bag dette forslag, og jeg må nok sige, at det er bemærkelsesværdigt, at Det Radikale Venstre ikke er medforslagsstiller, specielt på baggrund af at det jo er en mærkesag for det parti. Men det lægger De Radikale åbenbart ikke så meget i, men det havde jeg sådan set heller ikke ventet. Det Radikale Venstre har formentlig deponeret sin mærkesag hos regeringen.

Jeg vil gerne sige, at vi støtter selvfølgelig forslaget, og at det er uværdigt at tillade en fortsættelse af disse eksklusivaftaler.

Susanne Clemensen (CD):

I CD har vi den opfattelse, at den foreningsfrihedslov, vi har, og dens indhold er ganske godt og ganske tilfredsstillende.

Vi mener, det er arbejdsmarkedets parter, der selv bør være med til at ophæve eksklusivaftalerne, for det er altså dem, der har indgået dem. Det er også vores opfattelse, at den danske aftalemodel skaber stabilitet på arbejdsmarkedet, og det skal i rimeligt omfang respekteres.

På den anden side skal Danmark naturligvis også overholde de internationale regler, der findes på området, og jeg tænker særlig på den europæiske menneskerettighedskonventions artikel 11 om organisationsfrihed. Her vil jeg selvfølgelig sige, at viser det sig, at de danske regler strider mod menneskerettighedskonventionens praksis, må vi naturligvis ændre vores lovgivning; men så vidt jeg ved, er selv jurister med speciale i arbejdsret uenige på det punkt, så et klart svar får vi nok ikke, før der foreligger en dansk sag, som Menneskerettighedskommissionen skal tage stilling til.

På den baggrund kan CD ikke støtte beslutningsforslaget.

Jette Gottlieb (EL):

Enhedslisten vil meget gerne være med til at slå for friheden til, at folk kan være medlem af lige præcis de foreninger og organisationer, de ønsker, eller for den sags skyld undlade at være medlem af nogen organisation overhovedet, alt efter hvad de finder for godt; men så må de også tage de konsekvenser, der følger af det. Det er jo netop det, der er grundlaget for diskussionen.

Vi går også ind for aftalefrihed, og aftalefrihed betyder jo lige præcis, at organisationerne kan aftale f.eks. eksklusivaftaler. Det betyder, at i de tilfælde får det nogle konsekvenser for de folk, der ikke ønsker at være medlem af organisationen, nemlig at de ikke kan få arbejde det pågældende sted, og det er en meget væsentlig skelnen. Det betyder jo ikke, at de pågældende mister deres organisationsfrihed; det betyder, at de ikke kan få arbejde det pågældende sted, og det er en ganske anden sag.

Som det er fremgået af debatten, er det jo heller ikke organisationsfriheden som sådan, der i særlig grad er ærindet i hele diskussionen. De borgerliges ærinde er i alt væsentligt i virkeligheden snarere udtryk for, at de borgerlige ønsker, at markedskræfterne skal have frit spil

på arbejdsmarkedet. Det er det væsentlige ærinde med beslutningsforslaget.

De borgerlige ønsker at begrænse de faglige organisationers mulighed for at indgå aftaler om f.eks. forbedrede medlemsvilkår og forbedrede løn- og arbejdsforhold og sådan nogle ting og for den sags skyld også om forbedret sikkerhed på arbejdspladsen. I Enhedslisten er det lige ved, at man kan blive rørt til tårer af at se de pågældende partiers omsorg for at sikre, at lønmodtagerne ikke må lide erhvervsmæssig skade, som de kalder det. Det lyder dog noget hult i vores ører, når det jo er sådan, at partierne bag beslutningsforslaget altid – og det gælder virkelig altid – har forsøgt at forringe lønmodtagernes vilkår på arbejdsmarkedet.

Dertil kommer, at forslagsstillerne aldrig nogen sinde har anfægtet arbejdsgivernes ret til at lede og fordele arbejdet, og det er i bund og grund den mest grundlæggende indskrænkning i lønmodtagernes erhvervsmæssige frihed, som det så smukt hedder. Forslaget her peger fuldstændigt i den retning.

Det, som forslagsstillerne vil, er at udvide enkeltpersoners ret til at underbyde de arbejdsforhold, som er aftalt for ansatte, der er fagforeningsmedlemmer. Forslaget vil betyde frit spil for løntrykkere og for folk, der vil nasse på de resultater, som medlemmerne af organisationerne har tilkæmpet sig.

Arbejdsmarkedet er indrettet på den måde, at over for arbejdsgivernes interesser eksisterer den enkeltes frihed kun på grund af det faglige sammenhold, gennem de kollektive aftaler. Det er gennem det faglige sammenhold, det sikres, at alle ansatte har samme løn- og arbejdsforhold for samme arbejde, og det er kun gennem fælles optræden, at de ansatte kan opnå ligeværdighed med arbejdsgiverne.

Det er fagforeningerne og deres medlemmer, der har tilkæmpet sig de løn- og arbejdsforhold, der gælder det pågældende sted for alle på arbejdspladsen. Enkeltpersoners højt besungne frihed har jo kun aktier i den sag i det omfang, de bliver brugt kollektivt. Det handler om sammenhængen mellem den individuelle ret og de kollektive rettigheder, og den sammenhæng er overordentlig vigtig. Derfor er der heller ikke nogen gruppe ansatte, som gennem fagligt sammenhold har tilkæmpet sig resultater, der skal tvinges til at arbejde sammen med uorganiserede. Uorganiserede har med deres individuelle frihed og ret selv valgt at være uden for fællesskabet.

Derfor skal det også være sådan, at ingen gruppe af ansatte tvinges til at arbejde sammen med de enkeltindivider, der – fordi de ikke er medlemmer af fagforeningen for det pågældende område – vil virke som løntrykkere på arbejdspladsen. Uorganiserede har selv truffet et frit valg om at stå uden for fællesskabet, og dermed har de altså også frit valgt at komme i en situation, hvor det faglige sammenhold frit vælger ikke at ville samarbejde med dem.

I Enhedslisten mener vi, at medlemskab af faglige organisationer er en god og nødvendig ting – hvis det rent faktisk kan fungere som en kollektiv ret og frihed og ikke som et diktat, det skal vi ikke lægge skjul på. Men så kræver det altså også, at der arbejdes offensivt med udbygningen og udviklingen af demokratiet i de faglige organisationer, og jeg tror i virkeligheden, nøglen til en stor del af denne diskussion er, at det kan anfægtes, hvor demokratiske de faglige organisationer fungerer til hver en tid. Den demokratiopfattelse vil jeg meget gerne fremme i fagbevægelsen, og den diskussion vil jeg meget gerne have fremmet.

Og så skal jeg i øvrigt ikke glemme at sige, at vi altså stemmer imod beslutningsforslaget.

Thorkild B. Fransgaard (FP):

En sikring af organisationsfriheden er tiltrængt og har været nødvendig i en årrække; men samtidig er det også nødvendigt, at Folketinget vedtager at forbyde disse eksklusivaftaler ude på arbejdsmarkedet, for ellers vil det være begrænset, hvor meget det virker. Det kan ikke være rigtigt, at nogle politisk styrede fagforeninger eller arbejdstagerorganisationer og arbejdsgiverorganisationer har monopol på, hvordan vort arbejdsmarked skal se ud. Det er direkte i strid med demokratiet og en undertrykkelse af det enkelte menneske.

Det er ganske rigtigt, som det har været sagt heroppefra, at som det er i dag, kan en arbejdsgiver ikke nægte en person arbejde, fordi den pågældende er medlem af en bestemt organisation, for sådan er lovgivningen; men de faktiske forhold er nogle helt andre. Det er f.eks. sådan, at hvis medlemmer af de to store fagforeninger SiD og Dansk Metal er i flertal på denne arbejdsplads, tør arbejdsgiveren ikke ansætte en person, der er medlem af en anden organisation eller måske slet ikke medlem af nogen organisation. Det er det, der er de faktiske forhold i dag, og det skal vi have sat en stopper for.

Fremskridtspartiet er enig i, at der var brug for fagforeninger for 50 år siden, for dengang var det nødvendigt, at en arbejdstager skulle tage den hårde kamp op for at få sine rettigheder igennem. Men i dag er situationen jo en helt anden. I dag er arbejdstageren og arbejdsgiveren i samme båd, og det varer ikke så lang tid, tror jeg, før de måske endda vil gå sammen i samme organisation for at tage kampen op imod det offentliges undertrykkelse. Det bliver en helt anden sag, når den dag kommer.

Forslaget, der ligger her, har selvfølgelig vores støtte, da vi er medforslagsstillere, og den totale afvisning, der har været fra den anden side af salen, overrasker mig ikke. Men jeg er overbevist om, at på et tidspunkt kommer vi til at tage sagen mere alvorligt, for ude på arbejdsmarkedet er forholdene, som jeg sagde før, helt anderledes, end de tidlige har været. Den enkelte medarbejder er et frit menneske, og han vil ikke være tvunget til at skulle være medlem af en bestemt organisation. Han vil have lov til selv at bestemme over sit liv, og om han i det hele taget vil være organiseret.

Vi må se i øjnene, at det her med, at alle i Danmark skal være organiserede, enten de er arbejdstagere eller arbejdsgivere, eller hvad, er noget, som vil forsvinde. Danmark vil ikke kunne blive ved med at fungere som en brugsforening. Nej, det frie menneske vil have lov til at bestemme over sig selv, og derfor kan man lige så godt tage fat i spørgsmålet. Derfor har vi fremsat det beslutningsforslag, som vi behandler her i dag, og jeg vil da håbe, at man tænker sig om og måske allerede nu kan gå ind for det, for alle her i salen kan være overbevist om, at de kommer til det inden ret lang tid.

Mogens Nørgård Pedersen (KRF):

Kristeligt Folkeparti finder, det er vigtigt, at der er frihed til at melde sig ind i en fagforening eller arbejdsgiverforening, uden at det bliver mødt med negative sanktioner. Men det er lige så vigtigt, at der er frihed for den enkelte lønmodtager og arbejdsgiver til ikke at melde sig ind i en fagforening eller arbejdsgiverforening.

På nuværende tidspunkt er der frihed til at melde sig ind i en fagforening; men der er ikke reel frihed til at undlade at være medlem af en fagforening. Folketinget har med diverse krumspring søgt at omgå problemet ved at fastsætte i foreningsfrihedsloven, at en arbejdsgiver ikke må afskedige en lønmodtager, fordi denne er medlem eller ikke er medlem af en bestemt for-

ening – dog med den væsentlige undtagelse, at dette ikke gælder, hvis lønmodtageren ved ansættelsen var bekendt med, at arbejdsgiveren stillede medlemskab af en bestemt forening som betingelse for beskæftigelse i virksomheden.

Lønmodtageren har i teorien frihed til at sige nej til et job, hvis han eller hun ikke vil være medlem af en bestemt fagforening. Men konsekvensen bliver, at lønmodtageren ikke får tilbudt arbejde, og dermed diskrimineres den lønmodtager, der ikke vil være medlem af en bestemt fagforening, i forhold til andre lønmodtagere.

Selv om der inden for det offentlige arbejdsmarked er forbud mod forskelsbehandling som følge af medlemskab af en bestemt fagforening, er der eksempler på, at personer, der ikke har været medlem af den rette fagforening, er blevet diskrimineret ved tildeling af lokallønpuljer. Også dette er Kristeligt Folkeparti imod.

Der kan også findes eksempler på manglende organisationsfrihed for arbejdsgivere. Der har været flere eksempler på, at fagforeninger har igangsat konflikter over for uorganiserede arbejdsgivere, hvilket i praksis har afskåret arbejdsgiveren fra at drive sin virksomhed. Også denne form for diskriminering på arbejdsmarkedet vender Kristeligt Folkeparti sig imod.

Spørgsmålet om manglende organisationsfrihed viser, hvilken enorm betydning man tillægger de kollektive menneskerettigheder i forhold til de individuelle menneskerettigheder. Det, som arbejdsmarkedets parter har aftalt i overenskomster, tillægges større betydning end den enkelte persons rettigheder, og det understreger betydningen af at begrænse de toneangivende fagforeningers og arbejdsgiverforeningers magt på området.

Da Kristeligt Folkeparti er medforslagsstiller, går vi naturligvis ind for forslaget.

Kristian Jensen (V):

Allerede i morgen kan denne debat være rykket ud af vore hænder og diskussionen være tilendebragt med et resultat, der giver større frihed på arbejdsmarkedet. Allerede i morgen kan den gamle uvane med at tvinge personer til at være medlem af foreninger, de ikke ønsker medlemskab af og grundlæggende er uenige med, være forbi, for i morgen afsiger Vestre Landsret dom i sagen mellem Mogens Sørensen og FDB om brugen af eksklusivaftaler på det danske arbejdsmarked.

Når vi som forslagsstillere ikke bare har lænet os tilbage og afventet den juridiske dom, skyldes det, at Vestre Landsret allerede én gang i år har behandlet en lignende sag mellem Hans Henrik Jensen og Novodan A/S. I denne sag har Vestre Landsret noteret sig de nyeste vurderinger af menneskerettighedskonventionens artikel 11, som tager afstand fra brugen af eksklusivaftaler, og retten slutter sin udtalelse således:

»Under hensyn til de vidtrækkende konsekvenser, en underkendelse eller en begrænsning af mulighederne for at indgå eksklusivaftaler må antages at få på det danske arbejdsmarked, finder Landsretten, at det i givet fald bør overlades til lovgivningsmagten at tage stilling.«

Da regeringen endnu ikke har taget skridt i den retning, som Vestre Landsret har opfordret til, har vi nu taget initiativet og vil sætte fokus på denne plet på det danske arbejdsmarked og på vores overholdelse af de internationale konventioner.

Ideen bag dette beslutningsforslag er, at det ikke er begrænset til eksklusivaftalerne, men gælder alle de forhold på arbejdsmarkedet, hvor enkeltpersoner, selvstændige eller virksomheder bliver chikaneret af andre på grund af deres medlemskab eller især deres manglende medlemskab af bestemte foreninger.

I en tid, hvor monopoler nedbrydes og særrettigheder fjernes, er eksklusivaftalerne og deres lige et levn fra gamle dage. For hundrede år siden havde vi brug for en stærk lov for at sikre arbejdstagernes ret til at være medlemmer af en fagforening på trods af arbejdsgiverens ønske. I dag har vi lige så hårdt brug for en stærk lov, der sikrer arbejdstagernes ret til at stå uden for de fagforeninger, der stadig benytter sig af tvang til at skaffe sig medlemmer.

Erkendelsen af, at tiden da også er løbet fra udnyttelsen af en dominerende stilling, har også bredt sig til dele af fagbevægelsen. Det er blevet forsøgt at drysse lidt sukker på eksklusivaftalernes syrlige bolsche ved at lave en pseudoordning med kuponer, som angiveligt skulle forhindre, at tvungne medlemmer nu også skulle tvinges til at betale bidrag til politiske organisationer, som de ikke sympatiserer med, og hr. Ole Vagn Christensen fra Socialdemokratiet har gentagne gange stået heroppe og har proklameret, at ingen tvinges til at betale til en politisk bevægelse, man ikke er enig med.

Folkebevægelsen for Frie Fagforeninger har i sit majnummer lavet en ganske glimrende og oprigtig gennemgang af alle de valgannoncer, der har været i vinterens, efterårets og forårets løb fra fagbevægelser med et klart politisk sigte, nemlig at få en bestemt person eller en bestemt politisk retning valgt igennem. Det er midler, der er skaffet også fra de fagforeningsmedlemmer, der har valgt at indsende en kupon. Det er jo ikke bare noget, jeg står og siger, nej, det er noget, som SiD's hovedkasserer, Palle Sørensen, selv indrømmer til Folkebevægelsen for Frie Fagforeningers blad i september 1998.

Det her med en kupon er jo et utilstrækkeligt forsøg på at rette op på et grundlæggende forkert system. Vi ved alle, at fagforeninger bruger deres medlemmers penge til aktiviteter, som flertallet af de aktive bakker op. Hvis det nogen sinde har været en hemmelighed, ja, så er det da lysende klart efter den valgkamp, vi har været igennem, hvor fagforeninger, der har medlemmer med en bred politisk interesse, ensidigt gik ind med et hidtil uset millionbeløb.

Selv hvis man lavede endnu et kuponsystem, som også fjernede medlemmernes bidrag til fremtidige annoncekampagner, ville det ikke være nok til at komme ned til ondets rod, nemlig det forhold, at der kan være en grundlæggende uenighed mellem fagforeningernes medlemmer om både politiske spørgsmål og så sandelig også om faglige. Hvor ligger det rimelige i, at man som ansat tvinges til at bidrage til en forening, der arbejder i en retning, som man selv mener er den modsatte af den, man ønsker?

Også hvis vi kigger på arbejdsgiversiden findes der talrige eksempler på, at virksomheder chikaneres på grund af deres foreningsforhold. I øjeblikket finder der en konflikt sted i Vestjylland mellem en række maskinstationer, hvoraf nogle er medlemmer af Kristelig Arbejdsgiverforening og nogle af SiD. Det er ikke på grund af dårlige arbejdsvilkår, ikke på grund af for lav løn, ikke på grund af klager fra utilfredse ansatte, nej, den eneste grund overhovedet til konflikten er, at SiD ikke vil acceptere, at maskinstationerne ikke har en aftale med netop SiD, når de samtidig har ansatte, der er medlemmer af SiD.

De berørte parter sidder altså i en såkaldt no win-situation, hvor ingen af dem har noget at vinde. Ingen af de ansatte på maskinstationerne og ingen af maskinstationerne har noget som helst at vinde ved en overenskomst, ingen af

dem har ønsket den, men SiD forsøger nu gennem blokade at presse sin vilje igennem. Det hænger simpelt hen ikke sammen, og der er da heller ikke forståelse for det i udlandet og i de konventioner, som Danmark har ratificeret.

Jeg har nævnt den europæiske menneskerettighedskonventions § 11, som giver ret til fri deltagelse i fredelige forsamlinger og til foreningsfrihed, og som i menneskerettighedsdomstolens nyeste fortolkning altså ikke giver plads til eksklusivaftaler. På samme vis har Danmark tiltrådt Europarådets Fællesskabspagt, hvor den kontrollerende ekspertkomité konkluderer, at pagtens art. 5 er overtrådt, så længe eksklusivaftaler er tilladt i den private sektor. Endvidere fastslår Fællesskabspagten, som Danmark og ti andre EU-lande vedtog i 1989, at enhver arbejdsgiver og arbejdstager har frihed til at melde sig ind i foreninger eller at undlade at gøre det, uden at det må komme dem personligt eller arbejdsmæssigt til skade.

Vi som forslagsstillere beder derfor i dag om, at den beslutning, som Danmark allerede har vedtaget, tages alvorligt, at man lever op til de demokratiske normer, der giver personer frihed til selv at bestemme deres foreningsforhold, og at man stopper alt for mange års systemtænkning og sætter mennesket i centrum. Vi ønsker ganske enkelt at sikre organisationsfriheden for alle og ikke kun for de stærke på arbejdsmarkedet.

Derfor er det da også et spørgsmål, som jeg glæder mig til at høre svaret på, hvad der sker, når en arbejdsløs anvises et arbejde, hvor der er eksklusivret, og så afviser det. Hr. Ole Vagn Christensen sagde jo netop, at ingen skulle tvinges ind i et sådant system. Men hvad sker der, når man nægter at modtage de arbejdstilbud, hvor der netop er eksklusivaftaler?

Til slut vil jeg gerne sige tak for debatten, især tak til CD for deres løfte om at støtte det her, når vi nu har fået sagen behandlet ved Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol. Når vi kender resultaterne både af dommen i morgen og af de kommende domsafsigelser, må vi arbejde videre.

(Kort bemærkning).

Ole Vagn Christensen (S):

Hr. Kristian Jensen var jo meget inde på de ting, som jeg også fremførte i min ordførertale, men han brugte lidt andre ord. Han lagde lidt andet ind i EU's sociale charter, og han lagde lidt andet ind i menneskerettighedskonventionen.

Jeg har også den her dom, som er afsagt af Landsretten, men jeg har ikke helt den samme vurdering som hr. Kristian Jensen af den bestemmelse, hvor der står, at det overlades til lovgivningsmagten at tage stilling. Jeg læser det afsnit, der står før. I det afsnit står der: »Foreningsfrihedsloven, hvis undtagelsesbestemmelser i § 2, stk. 2 og 3, er ganske præcist formulerede« – og det er dem, vi har været igenem indtil flere gange – »var som ovenfor anført på tidspunktet for sin vedtagelse i overensstemmelse med den herskende forståelse af konventionens art. 11.« Der er altså ikke tale om, at dette forhold ikke har været vurderet, siger jeg til hr. Kristian Jensen.

(Kort bemærkning).

Poul Erik Dyrland (S):

Hr. Kristian Jensen nævnte eksemplet med maskinstationer i det vestjyske og fremførte her frisk og bramfrit, at løn, arbejdsforhold osv. var i orden, så at der ikke var noget at kæmpe for.

Nu er vi altså nogle andre, vil jeg sige til hr. Kristian Jensen, der har erfaringer med det her, og ofte – næsten altid, i 99 pct. af tilfældene – holder det udsagn ikke nogen som helst steder. Det er som regel det, der er årsagen til, at man prøver at overenskomstsikre de her forhold. Og hvorfor gør man det? Naturligvis i respekt for andre arbejdsgivere, i respekt for, at der ikke skal opstå konkurrenceforvridning mellem organiserede maskinstationer, dem, der har deres overenskomst og løn- og arbejdsforhold i orden, og så alle dem, som bare kører på frihjul. Derfor går man ind og kigger på de her forhold.

Jeg kunne godt tænke mig at se hr. Kristian Jensens udsagn stå for en nærmere prøve af, om nu løn- og arbejdsforhold er i overensstemmelse med, hvad der er gængs på arbejdsmarkedet, således at man sikrer, at der ikke opstår konkurrenceforhold. Men gang på gang viser sager, at det ikke er tilfældet.

(Kort bemærkning).

Kristian Jensen (V):

Til hr. Poul Erik Dyrland: Erfaring kan være godt, men viden er nu engang bedre. Disse maskinstationer er bl.a. repræsenteret i min hjemby, hvorfor jeg er klar over, at det her ikke er noget spørgsmål om, at man er utilfreds med løn, arbejdsvilkår eller andet. Det er kun et spørgsmål om, at SiD ikke vil acceptere medlemskab af Kristelig Arbejdsgiverforening.

Til hr. Vagn Ole Christensen – Ole Vagn Christensen, hvis det skal være helt rigtig: Jeg nævnte ikke noget om, at denne retstilstand ikke var gældende, da den blev indført. Jeg sagde, fordi jura er dynamisk og udvikler sig i takt med samfundet, at den nyeste fortolkning fra Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol sagde, at vi er i konflikt med menneskerettighedskonventionens art. 11.

Det er den nye fortolkning, vi forholder os til. Det er ikke et spørgsmål om, at det her blev prøvet, da det blev indført. Det tror jeg sagtens på det er. Men vi henholder os til, at i de nye fortolkninger, der kommer, lægger man en anden linje, end man gjorde tilbage i 1981-82. Den forholder vi os til, og den beder vi Socialdemokratiet forholde sig til.

Arbejdsministeren (Ove Hygum):

Hr. Kristian Jensen stillede et mere direkte spørgsmål om, hvad konsekvensen ville være, hvis en ledig nægter at påtage sig et formidlet job i det tilfælde, at der på den pågældende virksomhed er en eksklusivbestemmelse indeholdt i overenskomsten.

Det spørgsmål er der svaret på til Folketingets Arbejdsmarkedsudvalg. Jeg kan desværre ikke på stående fod datoen og spørgsmålets nummer, men jeg kan sige, at svaret lyder således, at det ingen dagpengemæssige konsekvenser får for den pågældende.

(Kort bemærkning).

Ole Vagn Christensen (S):

Jeg mener, at det, jeg har her, er det nyeste papir, nemlig den dom, der er afsagt den 2. februar 1998, og deri mener jeg, at man siger klart og tydeligt, at foreningsfrihedslovens undtagelsesbestemmelse i § 2, stk. 2 og 3, og det er jo den, vi diskuterer, er præcist formuleret og var i overensstemmelse med den herskende forståelse af konventionens art. 11.

Så siger man ydermere, at det selvfølgelig er op til lovgivningsmagten – det er det jo altid – at finde ud af, om man vil lave andre fortolkninger af disse ting. Men der er altså ikke tale om, at man her har været i ikkeoverensstemmelse med menneskerettighedskonventionens art. 11.

(Kort bemærkning).

Poul Erik Dyrland (S):

Til hr. Kristian Jensen: Jeg vil søreme ikke anfægte, at der er tale om tilfredshed på en ma-

skinstation, hvor man får 5 kr. mindre i timen, end overenskomsten foreskriver, eller hvor man arbejder 10 timer om dagen uden overtidsbetaling. Jeg kender masser af eksempler på, at folk har udtrykt tilfredshed med det.

Men naturligvis er det sådan, at den arbejdsgiver og den faglige organisation, som har en aftale med hinanden, hvor der er tale om en fastsættelse af løn- og arbejdsforhold, selvfølgelig har en fælles interesse i, at naboen ikke konkurrenceforvrider ved at tilbyde løn- og arbejdsforhold, der er væsentlig lavere end det, markedet ellers foreskriver. Det er præcis her, interesserne ligger.

Jeg anfægter ikke, at der er tilfredshed med den underbetaling, som hr. Kristian Jensen egentlig illustrerede, eller det lå i hvert fald måske lidt mellem linjerne, overhovedet ikke.

Men her gælder interesserne konkurrenceforvriddning, og det er meget væsentligt og centralt på arbejdsmarkedet.

(Kort bemærkning).

Knud Erik Kirkegaard (KF):

Jeg spidsede ører, da arbejdsministeren besvarede det spørgsmål, som hr. Kristian Jensen stillede om de dagpengemæssige konsekvenser, hvis en ledig bliver anvist arbejde på en virksomhed, hvor der er eksklusivaftale, og den ledige ikke ønsker at være medlem af den pågældende faglige organisation.

Jeg kan forstå, det er praksis, at dette ikke får dagpengemæssige konsekvenser for den pågældende, og at der ligger et svar i Folketingets Arbejdsmarkedsudvalg, der siger sådan.

Jeg vil gerne spørge arbejdsministeren, og jeg forlanger ikke, at svaret skal gives her på stående fod, men så må vi efterfølgende vende tilbage til det i Folketingets Arbejdsmarkedsudvalg: Hvad er egentlig retsgrundlaget for den praksis?

(Kort bemærkning).

Kristian Jensen (V):

Når vi drøfter spørgsmålet om domstolsafgørelser og de seneste dommerkendelser, vil jeg blot sige, at den seneste sag, vi har fra en dansk domstol, nemlig sagen Hans Henrik Jensen mod Novadan, ville Vestre Landsret ikke tage stilling til, fordi de mente, at den sag var så vigtig, at vi skulle tage stilling herinde.

Hvorfor afviste de den ikke, som de har gjort med de tidligere sager? Det gjorde de ikke, fordi Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol

havde ændret deres fortolkning på den måde, at den negative foreningsfrihed også skulle gælde ud fra konventionens § 11.

Derfor er det, jeg siger: Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol har ændret opfattelse. Vestre Landsret har bedt os om at forholde os til det, og lad os så gøre det på en positiv måde, så vi kan få den frihed på arbejdsmarkedet, som vi fortjener.

Hermed sluttede forhandlingen, og forslaget overgik derefter til anden (sidste) behandling.

Afstemning

Formanden:

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til Arbejdsmarkedsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den sidste sag på dagsordenen var:

11) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 21:

Forslag til folketingsbeslutning om regelforklaring gennem ændringer på arbejdsmiljøområdet.

Af Charlotte Antonsen (V), Knud Erik Kirkegaard (KF), Mogens Andreasen (DF) og Thorkild B. Fransgaard (FP).
(Fremsat 22/10 98).

Forslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Arbejdsministeren (Ove Hygum):

Der skal ikke være tvivl om, at der skal luges ud i overflødige regler, og at det fortsat er regeringens målsætning at lette virksomhedernes administrative byrder. På det punkt er jeg helt enig med forslagsstillerne. Men der, hvor vore veje skilles, er nok i forhold til spørgsmålet om, hvad der er overflødigt.

Arbejdsmiljøregler er ikke overflødige. Arbejdsmiljøområdet er efter min opfattelse et af de områder, hvor der også er andre hensyn at varetage end blot lettelse af administrative